

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET A L'ESPAI PÚBLIC I EL DRET A L'ACCESSIBILITAT (MANTENIMENT DE L'ESPAI PÚBLIC, ESPAIS I SERVEIS PÚBLICS)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 11 de desembre de 2023 el ciutadà va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què exposava el següent:

- Considerava que, amb motiu de les obres de construcció d'un nou equipament a la plaça de Sarrià (biblioteca i seu del Districte), s'estaven produint dificultats de mobilitat per al veïnat, atès que únicament havia quedat transitable la vorera del cantó muntanya del passeig de la Bonanova, però com que és estreta, dificultava el trànsit de vianants.
- En reiterades ocasions havien demanat l'eixamplament provisional de la vorera del cantó mar, la darrera d'elles al consell de barri celebrat el dia 7 de novembre de 2023, de la qual no havia rebut resposta. A més, se'ls va informar que l'acabament de les obres que estava previst per al segon trimestre de l'any 2023, s'allargaria fins al tercer trimestre de l'any 2024.

En data 8 de març de 2024, el ciutadà va presentar una nova queixa, que es va acumular a l'expedient anterior en què exposava el següent:

- En reiterades ocasions, el veïnat havia posat en coneixement del Districte la brutícia i les deixalles acumulades als espais de l'entorn de les obres de la plaça de Sarrià.
- Tot i que els serveis de neteja municipals havien passat en diverses ocasions, el problema persistia.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se **al Districte de Sarrià - Sant Gervasi** per tal de conèixer les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

Els dies 18 de desembre de 2023 i 11 de març de 2024, es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

Els dies 12 de març i 10 de maig de 2024, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. Els escrits donen resposta a les qüestions plantejades per la Sindicatura.

CONSIDERACIONS

1. L'adjudicació de les obres de l'equipament i el retard en l'execució

Barcelona Infraestructures Municipals SA (en endavant, BIMSA) va respondre la primera petició d'informació formulada al Districte de Sarrià - Sant Gervasi.

BIMSA és una societat anònima de capital íntegrament municipal constituïda per acord del Consell Municipal de l'Ajuntament de Barcelona adoptat el dia 23 de juny de 2000. D'acord amb els seus estatuts, BIMSA té per objecte l'execució d'actuacions urbanístiques, d'infraestructura i de dotació i concessió de serveis —l'edificació inclosa— que li siguin encomanades, directament o indirectament, per les administracions públiques.

BIMSA informa que, en data 20 de desembre de 2020, es va convocar el procediment obert harmonitzat per adjudicar el contracte per dur a terme les obres de la nova construcció de l'equipament de la plaça de Sarrià (biblioteca i seu del districte). La convocatòria es va publicar al perfil del contractant el mateix dia.

En data 29 d'abril de 2021, l'òrgan de contractació de BIMSA, competent per raó de la quantia, va resoldre adjudicar el contracte de referència per un import de 8.057.033,10 € (IVA exclòs), i un termini d'execució de 24 mesos.

Posteriorment, en data 1 de juny de 2021, es va formalitzar el contracte i, finalment, en data 18 de juny de 2021, es signar l'acta de replanteig i d'inici d'obres. Per tant, la data d'acabament de les obres era el dia 18 de juny de 2023.

En data 26 de novembre de 2021, la contractista va presentar a Barcelona d'Infraestructures Municipals, SA, una sol·licitud d'ampliació de termini de tres mesos i

vuit dies, és a dir, fins al 26 de setembre de 2023. L'òrgan de contractació de BIMSA va aprovar l'ampliació esmentada en data 22 de juny de 2023.

En data 30 de gener de 2024 l'òrgan de contractació de BIMSA va resoldre ampliar el termini de les obres en nou mesos i tres dies fins al dia 11 de juliol de 2024, prèvia petició de l'empresa contractista i d'acord amb els informes de la Direcció Facultativa de data 22 de gener de 2024 i de la Direcció Tècnica d'Edificació de BIMSA de data 23 de gener de 2024.

Informen que el retard en l'acabament de l'obra va estar motivat per:

- a) Servei d'Arqueologia de Barcelona. Necessitat de documentar les restes de murs i fonaments antics (segles XVII a XIX) que van aparèixer en les excavacions del solar de l'equipament.
- b) Readaptació de les solucions tècniques de fonamentació derivades de les incidències amb motiu de la construcció de l'edifici veí que no existia quan es va redactar el projecte de l'equipament.
- c) Impossibilitat d'ocupació per a l'execució de les obres, respecte de les previsions del projecte, del carril més proper a la vorera mar del passeig de la Bonanova per part del Comitè d'Obres i Mobilitat (COM) i el Districte Sarrià - Sant Gervasi.
- d) Vagues de transportistes i de plantes de formigó.
- e) Trencament d'estocs d'alguns materials: conseqüències derivades de la pandèmia de la covid-19 i la guerra d'Ucraïna.

Aquesta Sindicatura ha visionat el Consell de Barri de Sarrià, celebrat el 7 de novembre de 2023. El segon punt de l'ordre del dia és la informació de l'estat de les obres de l'equipament de la plaça de Sarrià. En el minut 23, el conseller de barri **informa dels motius del retard de l'acabament de les obres, així com de la seva previsió de finalització** que, en essència, són els mateixos que ens ha traslladat BIMSA.

2. Petició d'ampliació provisional de la vorera de la plaça de Sarrià

Pel que fa a aquesta qüestió, BIMSA informa que l'ocupació de la vorera del costat mar del passeig de la Bonanova és una necessitat derivada de l'execució de les obres de l'equipament i que el COM ho va aprovar.

Actualment s'ocupa, a més, el carril de circulació viària més proper a la vorera mar, sentit Besòs, per a l'execució de les obres de l'estesa de xarxa de línies de mitja tensió (MT), necessària per al funcionament de l'equipament en construcció. La desocupació

d'aquest carril es preveu per a mitjans de febrer i la de la vorera mar a mitjans de juliol de 2024.

BIMSA diu que, un cop desocupat el carril, transformar-lo en una vorera per permetre la continuïtat entre la plaça de Sarrià i la Via Augusta pel costat mar del passeig de la Bonanova és tècnicament viable, però amb la pèrdua d'un carril de circulació del passeig de la Bonanova. Tanmateix, **aquesta decisió és competència del Districte de Sarrià - Sant Gervasi i el COM**, òrgan col·legiat on hi ha representats tots els departaments municipals amb competència a l'espai públic.

En el torn de precis i preguntes del Consell de Barri al qual ens referim més amunt, es constata com el ciutadà promotor de la queixa va demanar l'eixamplament provisional de la vorera de la plaça de Sarrià o, alternativament, obrir el carrer de Menor de Sarrià.

La resposta del conseller va ser que se n'estudiaria tècnicament la viabilitat, tal com també consta al resum dels punts de l'ordre del dia i els acords. Tanmateix, el ciutadà no va rebre resposta.

En aquest sentit, **el Districte ha comunicat a aquesta Sindicatura que respondrà la pregunta formulada en el Consell de Barri del passat 7 de novembre de 2023.**

En aquest punt convé recordar que la **participació ciutadana** es configura com un espai per permetre que la ciutadania pugui proposar, discutir, debatre i coproduir les polítiques públiques, i generar coneixement compartit i mutu entre la ciutadania i l'Administració.

Aquí ens referim a l'apartat 23 del preàmbul del Reglament de participació ciutadana, aprovat pel Plenari del Consell Municipal en la seva sessió celebrada el dia 27 de maig de 2022. Expressa que el dret a la participació ciutadana reconegut en la Llei 22/1998, de 30 de desembre, de la Carta municipal de Barcelona, i principi que informa l'Administració municipal, és una opció estratègica i estructural de l'Ajuntament de Barcelona i ha d'acompanyar les seves actuacions, especialment les que estan relacionades directament amb la qualitat de vida de la ciutadania i amb tot allò que afecti la seva quotidianitat.

L'article 62 del reglament defineix els Consells de Barri com els òrgans d'enfortiment comunitari i de participació política de la ciutadana en les qüestions que afecten el territori. La seva finalitat és ser canals de participació ciutadana en el desenvolupament de polítiques públiques de proximitat i convivència i afavorir la cohesió social i la millora de la qualitat de vida.

L'article 65.3 estableix que **les peticions i propostes que presentin les persones representants d'entitats i els ciutadans i ciutadanes s'han de contestar en un termini màxim de trenta dies.**

En aquest punt volem destacar que, en les actuacions que fa la Sindicatura en els territoris de la ciutat, una de les queixes més recurrents que ens traslladen les persones representats de les entitats i la ciutadania és la relacionada amb els efectes que tenen els resultats o les aportacions realitzades en els processos de participació.

No desconeixem la legitimitat de què disposa l'Ajuntament per fer ús de les facultats de decisió, ja que cal tenir en compte que el consistori ha d'actuar sempre d'acord amb l'interès general. Tanmateix, no es poden obviar les tensions que poden derivar-se del fet que els resultats dels processos participatius no siguin vinculants. La voluntat participativa està molt present a Barcelona i el veïnat reclama tenir un pes en la producció de la ciutat. Així doncs, més enllà de la democràcia representativa, la ciutadania barcelonina demana **coproduir ciutat**. A més, cal tenir en compte que la participació significa una aportació personal i comunitària de temps, dedicació i coneixement, que han de revertir d'una manera o altra en quelcom útil per a la societat.

Per tant, **no sembla adir-se amb el principi de bona administració** que ha d'inspirar totes les actuacions municipals, que **sis mesos després de la celebració del Consell de Barri, el ciutadà encara no hagi rebut una resposta**.

3. Itineraris alternatius amb motiu de les obres

BIMSA informa que l'itinerari alternatiu consisteix a creuar el passeig de la Bonanova pel pas de vianants semaforitzat que hi ha a la plaça, a tocar del carrer Gran de Sarrià. Després, cal desplaçar-se per la vorera muntanya del passeig de la Bonanova fins al pas de vianants semaforitzat que hi ha entre el passeig de la Bonanova i la Via Augusta, on es pot tornar a creuar a la banda mar del passeig de la Bonanova.

En aquest punt convé fer referència al COM. Els seus procediments i gestions estan certificats pel sistema de qualitat conforme a la Norma UNE-EN ISO 9001:2008 atorgada el 21 de març de 2011.

El COM autoritza ocupacions o actuacions per obres d'urbanitzacions, infraestructures del transport o de serveis en calçada (que afectin vies de la xarxa bàsica i vies d'ordenació centralitzada de la ciutat o que tallin per complet la circulació de carrers), aparcaments, manteniment d'infraestructures i paviments i finalment obres amb requeriments de treballs especials i un grau considerable d'incidència en la vida urbana.

Una de les funcions més importants del COM és garantir la coordinació de les actuacions i les ocupacions d'una obra, establir les indicacions per ordenar la possible coexistència de més d'una obra o ocupacions en un mateix àmbit públic i fer-ne el

seguiment per tal de **garantir el mínim impacte possible sobre la ciutadania i la mobilitat.**

4. L'impacte de les obres en el dia a dia de la ciutadania

En aquesta institució som conscients que les obres a la ciutat, per les seves característiques, generen impactes importants en l'entorn més proper de la ciutadania i provoquen molèsties a les persones i als comerciants. Entre altres aspectes, dificulten la mobilitat del veïnat, fet que provoca que hagi de canviar el camí de pas quotidià o que s'hi trobin més obstacles del que és habitual. A més, produeixen diferents impactes mediambientals, com és el cas del soroll que provoquen.

Tanmateix, tenim constància que des de l'Ajuntament es vetlla per minimitzar aquests impactes, tant en la planificació com durant la implantació i l'execució de les obres. Amb aquesta finalitat, es garanteix que la informació al veïnat i a la ciutadania es faci uns dies abans de l'inici de les obres indicant els nous recorreguts per tal de garantir les condicions de seguretat en les situacions temporals generades.

També s'estableixen horaris de treball per garantir el dret al descans del veïnat i s'estableixen criteris perquè **els responsables de les obres prenguin les mesures necessàries per garantir la mobilitat i la seguretat dels vianants per itineraris alternatius.** Amb aquestes mesures, entre moltes altres, s'intenta minimitzar tant com es pot l'impacte a la ciutadania afectada per l'àmbit d'actuació de les obres.

Les ciutats i les persones que hi viuen volen un hàbitat urbà de qualitat, i l'espai públic forma part d'aquest hàbitat. D'aquesta demanda neix la necessitat de transformar-lo i mantenir-lo en condicions òptimes.

Les obres a la ciutat formen part de les actuacions que Barcelona ha de dur a terme per garantir una millora contínua en l'àmbit de serveis urbans, espais verds, viaris, equipaments, etcètera. L'objectiu és procurar una millora en la qualitat de vida de les persones i millorar, així, la vida als barris, tot fomentant el desenvolupament sostenible i per avançar cap a una ciutat més amable i accessible per a les persones vianants.

5. La neteja de la plaça de Sarrià

La Llei reguladora de les bases del règim local estableix la prestació obligatòria del servei de neteja viària per part dels municipis (article 26.1.a), i l'Ordenança sobre l'ús de les vies i els espais públics de Barcelona reconeix la responsabilitat municipal en el manteniment dels espais públics de la ciutat en condicions de neteja i salubritat (article 19).

Pel que fa a la neteja, en data 8 de març de 2024, el ciutadà referia que, degut al mal estat de l'entorn de les obres, la plaça s'estava omplint de brutícia i deixalles.

El Districte va demanar un informe tècnic a la Direcció de Serveis de Neteja municipal, en la mesura que és l'òrgan municipal competent per raó de la matèria.

En aquest punt, informen que revisades les queixes sobre la temàtica de neteja de carrers i places, des de juny de 2022 fins a l'actualitat, s'han recollit **sis queixes ciutadanes sobre aquesta plaça** referents a diversos aspectes, com l'estat de les jardineres, persones sense llar, presència de mobles abandonats, etc.

Informen que, actualment, no sembla que hi hagi pernoctacions o estades de persones sense sostre a la plaça de manera permanent, ja que no es detecten restes.

El ciutadà, a la seva queixa, va aportar les imatges següents:

Per part del Districte, s'aporten aquestes imatges:

A part del fet que es pot comprovar que les imatges corresponen a llocs diferents, és evident que també ofereixen versions diferents de l'estat de neteja de l'espai públic. Ambdues resulten creïbles sense que es pugui apreciar l'existència de cap dada o circumstància que permeti dotar d'una major credibilitat a una en detriment de l'altra.

El Districte informa que la freqüència dels serveis de neteja varia en funció de la temporada de l'any. Es considera temporada alta del mes de maig a octubre (ambdós inclosos), que és quan hi ha més ús dels espais, augmenten les temperatures, etcètera i, la resta de mesos, es consideren temporada baixa.

Les freqüències del servei de neteja són les següents:

- Escombrada mixta: (torn matí) dilluns, dimarts, divendres i dissabte (temporada baixa) i dilluns, dimarts i divendres (temporada alta), (torn tarda) dissabte.
- Escombrada dual: (torn matí) dimecres i dijous (temporada baixa) i dimecres, dijous i dissabte (temporada alta).
- Escombrada manual: (torn matí) diumenges i festius, (torn tarda) dilluns i divendres.
- Baldeig mixt: (torn matí) dilluns, dimarts i divendres (1a i 3a setmana) i dilluns, dimarts, divendres i dissabte (2a i 4a setmana).
- Neteja de taques amb aigua a pressió: (torn tarda) dimarts.
- Servei complementari buidat de papereres: (torn tarda) de dilluns a diumenge.

Amb motiu de les obres d'aquesta plaça no s'ha fet cap reforç de neteja, atès que amb els serveis programats l'espai s'ha mantingut i es manté en bon estat de netedat i no s'ha considerat necessari.

Informen que les problemàtiques detectades en aquesta plaça són, per una banda, les pernотacions de persones sense sostre, que actualment no es produeixen, i la brutícia generada per les terrasses de bars i establiments de restauració que queden abandonades a la via pública una vegada tanquen aquests establiments.

Indiquen que el servei de neteja ha observat algunes vegades residus dins de la tanca de l'obra, tot i que la neteja de tota la brutícia i el manteniment de tot l'espai que es troba dins del tancat perimetral és competència dels responsables de les obres, atès que és un àmbit privat al qual no pot accedir el servei.

En tot cas, de la informació tramesa pel Districte i a criteri d'aquesta Sindicatura, es conclou **que s'estan prenent les mesures oportunes per resoldre el problema de manca de salubritat** que va plantejar el promotor de la queixa.

El principi de **bona administració** i d'eficàcia dels serveis públics està recollit en el dret de la Unió Europea (article 41 de la Carta de drets fonamentals), en els articles 9.3 i 103 de la Constitució espanyola, i en l'article 3 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, del règim jurídic del sector públic administratiu comú. Aquest dret implica disposar d'una Administració que presti el màxim nombre de serveis amb els millors estàndards de qualitat, que respecti els drets i els interessos legítims de la ciutadania, i capaç de resoldre els problemes de les persones d'una manera àgil i eficaç.

Així mateix, la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat, aprovada l'any 2000, esmenta, en l'article XXIII, quan es refereix a l'eficàcia dels serveis públics com a indicatiu d'una bona administració, que les autoritats locals han de garantir l'eficàcia dels serveis públics i la seva adaptació a les necessitats de les persones usuàries.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **les actuacions del Districte de Sarrià - Sant Gervasi no han estat eficaces per garantir el dret de participació del ciutadà promotor de la queixa.**

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar al Districte de Sarrià - Sant Gervasi** que en les sessions de retorn dels Consells de Barri es doni resposta a les qüestions plantejades per la ciutadania.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.